VOM INVINGE!

INDEMNURI PENTRU VREMEA DE ACUM

— 1 9 4 3 —

INFĂȚIȘATE DE

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

VOM INVINGE!

INDEMNURI PENTRU VREMEA DE ACUM

— 1 9 4 3 —

INFĂȚIȘATE DE
AL. LASCAROV-MOLDOVANU

De ce am trecut Nistrul?

Temeiurile războiului nostru dincolo de Nistru:

1. In Transnistria se află peste un milion de Români. Grăesc o limbă curată. Au păstrat obiceiurile, portul, cântecele, poezia populară, etc. Constituesc un minunat rezervoriu de forţă naţională şi sunt foarte proprii în a-şi desvolta simţământul naţional, dacă noi ne vom ocupa de ei.

In alcătuirea Europei de mâine, popoarele îşi îngrijesc de conaţionalii aflaţi pe hotare streine, chiar când sunt într'un număr mai mic. Avem şi noi datoria de a îngriji de Românii transnistrini, cu atât mai vârtos, cu cât sunt atât de numeroşi.

Dovezile acestei populații româneşti: chiar statisticile ruseşti. Acum jumătate de veac, Ruşii au numărat peste 300.000 de Moldoveni. Dacă duşmanii noştri acum cinci zeci de ani au găsit 300.000, câţi sunt azi, în realitate ? Uşor ajungem la milionul arătat mai sus.

Alte dovezi ;

In 1918 când Ruşii au constituit Statul amestecat al U. R. S. S.-ului, au denumit republica dintre Nistru şi Bug: republica *Moldovenească*. De ce ? Fiindcă populația majoritară a regiunei erau Moldovenii, adică Românii.

In 1940, când ne-au răpit atât de sălbatec Basarabia, bolşevicii au contopit republica moldovenească cu Basarabia — şi iarăşi i-au dat numele de *Moldavia*.

Toată pasărea pe limba ei piere. E singurul lucru pentru care putem mulţumi bolşevicilor : ne-au dat un minunat argument pentru dovedirea drepturilor noastre etnice nu numai în Basarabia ci şi în Transnistria, cu singura deosebire că acum *Moldavia* nu mai e republică sovietică — ci e Țară Românească şi e la noi pentru totdeauna.

2. Tovărăşia de arme cu Germanii.

Această tovărăşie a fost făcută pentru întreaga durată a războiului întru doborârea duşmanului comun.

La Români, tovărăşiile de arme au fost totdeauna, un lucru aproape sfânt.

Noi ne-am făcut totdeauna *datoria de la început până la sfârşit.*

Cuvântul acesta : *Datoria*, străluceşte mai în toate scrisorile ostaşilor noştri : (Vezi „Scrisori de răsboi"). A trebuit să ne înplinim datoria şi de data aceasta, mai ales că era vorba de o luptă dimpreună cu Germani împotriva celui mai mare duşman al nostru şi al lumii întregi.

3. Cel mai mare duşman al nostru a fost şi este Muscalul, fie el ţarist, fie comunist.

Intreg trecutul neamului nostru stă dovadă întru aceasta.

Rusul ne urăşte şi ne vrea peirea, fiindcă ne aflăm în calea idealului său:

Marea caldă, prin Gurile Dunării şi Strâmtori.

Cu atât mai mult ne urăşte, cu cât adesea dar mai ales acum, am fost „buturuga mică" de care s'a răsturnat „carul mare" şi încă ce răsturnare !

Că ne vor distrugerea, stau dovadă barbariile pe care le-au făcut în Basarabia dealungul anului de jale. Au deportat peste o sută de mii din cei mai buni gospodari, învăţători, preoţi, etc. Dacă nu intram în război la 22 Iunie 1941 şi mai întârziam o lună-două, *nu mai găseam neam românesc* în Basarabia, după cum nu s'ar fi mai găsit lituanieni, estonieni şi letonieni în ţările lor. Iar dacă nu s'ar fi aşezat zidul de nepătruns al armatelor aliate pe frontul de răsărit, chiar ţara noastră veche ar fi avut aceiaşi soartă.

Aşadar, acest duşman al neamului nostru trebuia împiedicat în gândurile lui. A trebuit să ne găsim şi noi printre cei care să luptăm întru doborârea lui.

O ţărancă din Teleorman scriind soţului ei pe front, îi spune: *„Luptaţi bine, fără teamă. Doborâţi balaurul, ca să nu se ridice să ne înghită el pe noi"*. Iată simţul firesc al ţăranului care a găsit răspunsul potrivit pentru întrebarea: De ce luptăm noi în *Răsărit?*

4. Răsboiul acesta este şi un răsboi pentru apărarea Crucii şi a Bisericii noastre.

Aceasta reese din zeci şi zeci de fapte ale ostaşilor noştri, şi din miile de scrisori de pe front. (Vezi „Scrisori de răsboi" la capitolele speciale).

Ostaşii au restaurat bisericile dărâmate.

Au redat cultului bisericile întrebuinţate de bolşevici pentru cinematografe, magazii, etc.

Au botezat prunci şi adulţi.

Au scris acasă: *„Noi suntem ostaşii Ţării, ai Regelui şi-ai Mareşalului, dar suntem şi ostaşii lui Hristos"*.

La rândul lor, cei rămaşi acasă, au ratificat şi ei acest senz creştin al răsboiului, după cum se poate vedea atât

din purtarea lor, cât şi din cuprinsul scrisorilor lor.

Inţelegem mai bine acum rândurile din cărţile noastre de istorie că *Ştefan Cel Mare a fost apărătorul şi atletul creştinătăţii.* Trăim azi acest adevăr.

(Vezi subiectul II: „Răsboiul şi credința").

5. „Numai luptând în Est, ajungem în Vest" — aşa a grăit şi Mareşalul — şi grăeşte dimpreună cu el, întreaga conştiinţă românească.

Cel mai mare imperativ naţional — şi cea mai luminoasă latură a idealului românesc.

Neamul nostru, ca să poată să-şi împlinească menirea lui, aici, la Gurile Dunării, trebue numai de cât să fie stăpân pe întreaga cetăţuie a Ardealului (care-i românesc în esenţa şi în fiinţa lui) şi pe cât mai mare litoral la Marea Neagră.

Acestea sunt condiţiile sine qua non ale însăşi *existenţei* noastre naţionale.

Fără Ardealul întreg şi fără litoral

larg la Mare, am fi hărăziţi unei stări cu totul inferioare, unei adevăratei robii. Cu ele putem privi fără grijă viitorul, mai ales că, în noua orânduire europeană, tocmai fiindcă luptăm în Răsărit, ni se păstrează o poziţie dominantă la Marea Neagră.

6. Luptând în Răsărit, ne-am integrat în noua istorie a Europei, ca un popor valoros şi viteaz.

Dacă nu intram în vâltoarea cea mare, rămâneam în umbră, neputând să ne căpătăm un loc de seamă în Europa nouă.

Acuma, întreaga lume priveşte spre noi, recunoscându-ne loialitatea, vitejia, cinstea, însemnătatea. Chiar şi duşmanii noştri au cuvinte de recunoaştere. Am şi intrat în marele şuvoi european — şi chiar în cel mondial. Se ştie de noi, se ştie de dreptatea noastră, se ştie de vitejia şi de marile noastre jertfe, se ştie că suntem în stare să ne căutăm drepturile noastre, putând duce cu resemnare şi cu curaj suferinţele şi încercările.

Iar pe cel drept şi viteaz îl ajută şi

Dumnezeu, cum, de sigur şi noi vom fi ajutaţi — ajungând să ne vedem împlinit întreg visul nostru naţional.

Şi numai trecând Nistrul putem să ajungem la împlinirea acestui vis, învingând tot ce-am găsi în cale.

Şi vom învinge!

II

Răsboiul și credința.

Nenumărate sunt faptele care dovedesc că în acest răsboi, una din armele cu care au luptat ostaşii noştri pe front şi cei rămaşi acasă, a fost credința, puterea credinței noastre creştineşti.

1. Răsboiul și greutățile lui n'au adus răsvrătire sufletească, ci o mai mare apropiere de biserică,

De când a isbucnit răsboiul, bisericile sunt mai pline ca înainte, iar rugăciunea este mai adâncită, fie în locaşurile de închinare, fie în casele credincioşilor.

Se fac mai multe acatiste, — se aprind mai multe lumânări, ard mai multe candele.

2. Din nenumărate fapte și scrisori,

reese senzul creştin al răsboiului nostru. (Vezi punctul 4 din subiectul I „De ce am trecut Nistrul?).

3. Ofiţerii şi ostaşii noştri, în ceasurile de răgaz, s'au apucat şi au reparat bisericile din teritoriile răsboiului.

Le-au dat din nou cultului pe cele nedărâmate.

Chiar au clădit unele.

4. Ofiţerii şi ostaşii noştri au botezat mulţime nenumărată de copii şi de adulţi păgâni.

In nici un alt război de până acum, aşa ceva nu s'a mai văzut.

Armata noastră a fost şi o armată misionară în războiul acesta, — aşa scrie unul din oamenii mari ai ţării noastre. Şi aşa este. Nespus de impresionante sunt aceste fapte de provăduire creştină, mai ales când ne gândim la cei 25 ani de întunerec păgânesc coborât peste întreaga Rusie de către regimul comunist.

5. In scrisorile ostaşilor de pe front — ca, de altfel, şi în cele ale celor de acasă, numele lui Dumnezeu este pomenit necontenit şi cu nenumărate calificative. Aproape că nu este scrisoare în care să nu fie invocat Dumnezeu.

Numele Mântuitorului, de asemenea, este pomenit şi chemat în foarte multe scrisori.

Chiar Duhul sfânt este invocat.

Maica Domnului, Ajutătoarea, este încă mai des implorată — şi luată drept scut de apărare.

Ingerul paznic este, şi el, pomenit în unele scrisori.

6. Biserica şi Crucea sunt adevărate ţeluri de răsboi.

Nesfârşite sunt scrisorile în care se spune limpede: „Noi suntem apărătorii Bisericii şi Crucii Domnului Hristos", — iar Crucea este luată drept scut: „Crucea ne păzeşte" — spun mulţi dintre ostaşii noştri.

Din multe fapte reale, reese convingerea ostaşilor noştri că ei sunt acei prin care Dumnezeu pedepseşte pe încălcătorii Bisericii şi Crucii Domnului Hristos.

7. Rugăciunea. Şi ostaşii — şi cei de

acasă se roagă cu putere pentru isbânda țării — și pentru apărarea personală.

Este o așa de mare învârtoșare a rugăciunii, încât, cetind scrisorile de răsboi, avem impresia unei întregi țări care se roagă lui Dumnezeu. E o țesătură vastă de rugăciuni, în care e cuprinsă toată suflarea românească.

Adeseori, fie ostașii, fie cei de acasă, fac rugăciunile lor în chiar scrisorile trimise, — iar unii le scriu în versuri, uneori de-o mare frumuseță și de scris și de credință.

8. Rănitii și spitalele. In aceste „hanuri ale suferinței", s'a vădit, cu o putere de nedescris, credința noastră creștinească.

Mai întâi, felul în care au îndurat suferințile ostașii noștri. Cu o resemnare, adevărat creștină. Aproape că nu s'a aflat în vreun spital, ostaș care să se răsvrătească sufletește din pricina ranei și-a durerilor. Ci, dimpotrivă, ei erau cei care încurajau, prin vorbă sau prin scris, pe cei de acasă.

Apoi felul în adevăr samaritean în care doctorii și îngrijitoarele răniților s'au purtat și se poartă în toate spitalele. Mai ales femeile au dat dovada unui devotament dus până la jertfă. Au fost cazuri când ele au salvat dela moarte pe unii răniți, cărora ajutorul medical nu mai le era de nici un folos.

Cine le dădea lor aceste puteri? Cine era Acela care, fie ostașilor răniți, fie femeilor, le dădea aceste puteri, de-o frumusețā fără pată, dacă nu Domnul Hristos însuși?

Spitalele au fost și sunt adevărate școale de înălțare morală și națională.

Cel ce le-a cercetat, mult bine a adus — și încă mai mult folos a avut el însuși, în duhul și în viața sa. Priveliștile din spitale sunt adevărate lecții de înalt și creștinesc patriotism. Cel ce nu le-a cercetat, lasă că a lipsit dela una din cele mai elementare îndatoriri românești, dar a pierdut un neprețuit folos sufletesc.

Mergeți, așadar, în spitale — și dăruiți-vă sufletul cu dragoste — și veți fi

folositori — şi lor şi vouă înşivă. Iar ţară va ieşi din aceasta, înavuţită cu copii din ce în ce mai vrednici de ea şi de jertfa ostaşilor ei.

9. Cartea de rugăciuni. Cărţile au fost căutate în acest răsboi, — dar mai osebit, cătare mare a avut cartea de rugăciuni. Sute de mii de cărticele de rugăciuni au fost şi sunt mereu supte de setea sufletească a poporului nostru, aflat sub semnul încercării cele mari a răsboiului de întregire şi de aşezare pe durată nemărginită. Cărticica de rugăciuni întovărăşeşte pe ostaş în luptă, în ea găsind un razim şi un ajutor.

10. Războiul a adus, așadar, o mărire a câtimii de credință.

Dar se cere imperios ca această creştinătate a noastră, care a fost de totdeauna temelia pe care s'a aşezat şi obştea şi Statul nostru, să nu fie cumva numai *o înfăţişare* (şi mai ales la nevoie), ci *să fie un adevărat şi o trăire*,

Domnul Hristos se spune : „Nu tot cel ce-mi zice Doamne-Doamne va intra în

Impărăţia cerurilor ci acela ce face faptele cele plăcute mie". Cu alte cuvinte se cere ca credinţa noastră să fie *o trăire*, să fie arătată prin faptele noastre. „Credinţa fără fapte este moartă" — spune Apostolul — şi mare dreptate are.

Un ostaş scrie de pe front celor de acasă astfel: „Doresc şi rog pe bunul Dumnezeu să vă întâlnească în cea mai deplină sănătate şi fericire şi să se întoarcă cu mila şi puterea spre toţi, să revenim la vetrele noastre şi în jurul gospodăriei noastre, *dar să se întoarcă toţi cât se poate de mult spre credinţă şi să nu uităm pe bunul Dumnezeu, nici semnul sfintei cruci. Să le avem în inimă..*,

„Să le avem în inimă (adică în suflet)" — însemnează să le trăim. Să trăim creştinătatea noastră, nu numai s'o vorbim, folosind-o numai la nevoie.

Dar semne sunt, destul de grăitoare, că această creştinătate a noastră, mărită în vremea marelui nostru răsboi, s'a învârtoşat şi s'a arătat prin multe fapte de dragoste şi de ajutorare.

De când ne ştim creştinătatea ne-a fost adăpost şi scut.

Şi de data aceasta, ea ne va ocroti, ne va întări, ne va ajuta să dăm deoparte tot ce ne-ar sta în calea isbânzii noastre. Şi astfel:

Vom învinge!

III

„Imbărbătaţi-vă!"

Intotdeauna, dar mai ales în vremurile de încercare prin care trecem, învăţătura noastră creştină ne-a fost îndreptar, îndrumător şi călăuză — şi totodată şi isvor de puteri mari, nebiruite, nesecate.

De aceea, e bine, ca atunci când luptăm pentru izbânda pe care o dorim cu toţii, a ne folosi în vorbirile şi în faptele noastre, de învăţături luate din Cartea noastră sfântă.

Iată, luăm pentru acum, numai câteva versete din care să scoatem învăţături şi puteri pentru ceasul cel mare al ţării noastre.

Cetim aşa: *„Incolo, fraţilor, fiţi sănătoşi, desăvârşiţi-vă, îmbărbătaţi-vă, fiţi cu*

un cuget, trăiţi în pace, vegheaţi, fiţi tari în credinţă, fiţi oameni, întăriţi-vă, iar tot ce faceţi, să fie făcut cu dragoste!"

Fiecare cuvânt din aceste câteva şire, cuprinde noian de învăţături, — după cum într'o mică sământă de muştar stă întregul arbore, în care se pot adăposti paserile cerului.

Să le luăm pe rând — şi să ne adapăm sufletul la apa cea bună şi întremătoare pe care o sorbim din fiecare cuvânt.

1. Să fim sănătoşi! O, câtă nevoie avem de sănătatea noastră, în totdeauna, — dar mai ales acum! Trebue să ne păstrăm această sănătate, nefăcând nimic care ar putea-o ştirbi. Cel ce-şi risipeşte sănătatea azi, risipeşte însăşi sănătatea neamului, însăşi puterea ei de luptă.

Dar nu e vorba aici numai de sănătatea cea trupească, ci, poate încă mai mult, de sănătatea sufletească.

Sănătatea sufletului nostru este chezăşia întregii noastre rezistenţe şi, astfel, a isbânzii noastre.

Sufletul nostru este atins de multe rele, astăzi.

Iată: întreaga otravă a tuturor ticăloaselor svonuri şi alarme, pe care o lăsăm să ne cuprindă sufletul. Ce mare greşală!

Mai mult: ce păcat facem lăsând ca aceste svonuri să ne atingă sănătatea sufletului nostru!

Să fim, aşadar, cu băgare de seamă, ca nu cumva să ajungem a avea un suflet atât de stricat şi de bolnav, în cât să devenim o povară pentru ţara şi pentru neamul nostru.

2. Să ne desăvârşim! Alt îndemn dumnezeiesc, pe care ni-l dă Cartea sfântă.

Da, de sigur, noi cât trăim suntem — putem fi într'o necontenită mergere spre desăvârşire, căutând a fi azi mai întregi de cât eri — şi mâine mai întregi de cât azi.

Lupta neamului nostru în aceste zile ne cere, şi ea, o necontenită năzuinţă spre desăvârşire. Să fim mereu nemulţumiţi de ceea ce facem — şi să avem o

neîncetată râvnă de a ne împlini tot mai mult datoria noastră,

Ce lucru adânc omenesc este această năzuință spre desăvârşire! In ea stă aproape întreg înţelesul existenţii noastre, mai ales ca obştean al unui neam.

3. Să ne îmbărbătăm unii pe alţii! Când, mai ales ca acum e nevoie de această rezemare a unuia pe altul, în lupta mare pe care o dăm întru întemeierea ţării noastre de mâine? Când?

Valurile acestui mare şi nemai pomenit răsboi ne cer, cu putere, ca să ne spunem unul altuia cuvinte de îmbărbătare.

Imbărbătare: adică să fim necontenit mai bărbaţi, iar nu jeluitori şi plângăreţi, cum, vai, din nefericire, de atâtea ori se arată mulţi din bărbaţii noştri.

Ci noi, bărbaţii acestei ţări se cade să mergem către toţi cei ce se tem, către cei care se îndoesc în vre-un chip — şi, cu cuvinte vânjoase şi neşovăelnice, să-i îmbărbătăm, să-i trezim din moleşală şi din îndoială, ca astfel însăşi ţara să fie îmbărbătată.

Şi tot astfel trebue să facă şi femeile, uneori încă mai cu rost de cât bărbaţii. Femeile trebue să fie şi ele *bărbate.*

4. Să fim cu un cuget! Adică: să fim uniţi. O, mai ales aceasta trebue să facem azi! Numai fiind uniţi, vom birui.

Să fim cu băgare de seamă!

Neunirea noastră —ferească Dumnezeu! ar fi să fie pricină de grele căderi.

Vina ar fi asupra noastră, a tuturora şi nimeni nu ar fi scutit de suferinţele ce ar veni, fără îndoială, din marele păcat al desbinării.

Cartea sfântă spune: „Orice cetate desbinată în ea însăşi, se va risipi".

Iată ce ne-ar aştepta!

5. Să trăim în pace! Dacă vom fi uniţi, vom avea şi pacea, pacea cea bună şi puternică, isvor de lucrare bună, temelie de fapte frumoase şi trainice.

Azi, — de atâtea ori nu avem pace în suflete.

Suntem adesea plini de tulburare, fiindcă ne temem, fiindcă ascultăm toate şoaptele svonurilor, fiindcă suntem des-

binaţi, fiindcă nu ne dăm seama de toată măreţia ceasului prin care trecem.

Cum vom putea avea pace, când pornirea desbinării este aşa de mare de multe ori ?

Pacea nu poate veni de cât dintr'o necontenit-crescută înţelegere între noi.

Ce tari am fi, dacă am avea pace în suflete ! — şi cât de buni copii ai ţării am fi dacă am asculta de poruncile Domnului Hristos, care printre altele, ne spune: „Eu sunt Pacea!"

6. Să Veghem ! Adică: să fim cu ochii deschişi asupra vieţii noastre, asupra tuturor prilejurilor de a ne face datoria, precum fecioarele cele înţelepte, care aşteptau, cu candelele aprinse, venirea Mirelui.

Dar a veghea mai înseamnează a ne ruga.

O, câtă nevoe este astăzi de rugăciune! de legătura aceasta nevăzută, dar mai tare de cât toate cele văzute, pe care o putem avea cu însuşi Dumnezeu.

Să ne rugăm pentru noi — ca să căpătăm puteri bune şi trainice.

Să ne rugăm pentru ai noştri, pentru prieteni şi pentru cei ce ne duşmănesc.

Să ne rugăm pentru dragii noştri ostaşi şi pentru căpeteniile lor.

Să ne rugăm pentru Ţară, pentru Rege şi pentru Conducător.

Să ne rugăm pentru isbânda dreptăţii noastre.

Să ne rugăm cu smerenie şi cu duh sdrobit.

Numai aşa, rugăciunile noastre fi-vor primite de Dumnezeu, care ne va isbăvi.

7. Să fim tari în credinţă !

Mai este, oare, nevoie să arătăm câtă trebuinţă avem azi de o credinţă mereu crescută ?

Credinţă în puterea noastră, credinţă în Dumnezeul părinţilor noştri, credinţă în isbânda noastră.

Se cade, de sigur, să ne întărim mereu credinţa, cercetând mai cu grabă biserica noastră, şi mai des. Ca astfel să aducem mai repede isbânda noastră de mâine.

8. Să fim oameni ! Adică : să depărtăm de la noi tot ceea ce ne-ar depărta de o-

menie — şi ne-ar apropia de fiinţele necuvântătoare.

Să depărtăm răutatea, ura, bârfirea, clevetirea — şi să aducem în lumina faptei ajutorinţa şi înţelegerea suferinţei altora.

Să aplecăm mâna noastră asupra frunţii ce suferă şi să-i ştergem sudoarea durerii şi lacrima mâhnirii.

Să cercetăm pe dragi noştri răniţi, ducându-le darul dragostei noastre,

Să ne dăm seama că făcând toate acestea însăşi ţara ne-o întărim şi ne-o apărăm.

9. Să facem toate cu dragoste ! Adevărate şi mari cuvinte pentru toate vremurile — şi pentru tot omul.

Dragostea este încoronarea vieţii noastre creştine.

Dar azi, se cade mai mult să avem dragoste pentru ţară şi neamul nostru.

Se cade să le iubim cu putere; iar această iubire o vom arăta dacă, în adevăr, toate ce vom face în ceasurile vieţii noastre, le vom face cu dragoste.

In căminul nostru, în slujba noastră, în îndatoririle noastre — într'un cuvânt, în toate, să punem în lucrare puterea cea minunată a dragostei.

Iată câteva învăţături mai ales pentru vremea de acum.

Şi nu numai să le ştim şi să le preţuim, căci aceasta lesne este — şi păgânii le ştiu şi le preţuesc, ci, mai osebit, să le şi facem.

Vorba fără faptă este, azi, o ticăloasă înşelare.

Aşadar: cu toţii la faptă, — la faptă creştină — şi aşa făcând, de sigur:

Vom învinge.

IV

Am mai trecut prin încercări!

Neamul nostru a fost unul care a trecut prin multe şi mari încercări. Am putea zice că întreagă istoria neamului nostru este un şir neîntrerupt de încercări, una mai mare ca alta, una mai ameninţătoare ca alta. Şi pe toate, neamul nostru le-a biruit, ridicându-se din cădere, încă mai tare ca înainte. N'avem decât să deschidem cartea cea mare a neamului, şi lesne ne vom putea da seama că acestea nu sunt vorbe deşarte, ci adevăruri întregi.

In această luptă cu furtunile şi cu încercările, Românul nu numai că n'a pierit, dar încă mai vrednic s'a făcut, înghiţând el pe cei ce vroiau să-l cotropească.

Câți n'au trecut pe aci! — dar „cum veniră, se făcură toți o apă și-un pământ" — cum zice atât de bine Eminescu, cântărețul genial al acestui neam de luptători.

Dar chiar mulți dintre noi, cei de azi, am fost față și am trecut prin marea învolburare de acum un sfert de veac,— când încercările și suferințele păreau că voesc să ne răpună, atâta de crâncene se ridicaseră înaintea noastră.

Și cunoscând toate cele din răsboiul trecut, putem să le punem în asemănare cu cele prin care trecem azi — și curând ne vom putea da seama că încercarea de atunci a fost cu mult mai mare decât aceasta de azi.

Și dacă din vâltoarea aceea am ieșit biruitori și întregiți, — apoi, cu cât mai mult temei, vom ieși din aceasta prin care ne este dat a trece?

N'avem de cât să punem alături cele două vremuri — cea din 1916-1918 cu cea dela 1941-1943 — ca să ne dăm seama că oricât de mari ar fi greutățile de

acum, ele pălesc pe lângă cele din răsboiul trecut.

Iată, să luăm la depănat numai câteva din înfățișările de atunci și să le punem lângă cele de acum.

1. Atunci am luptat aproape numai pe pământul Patriei — și de aci, a urmat mulțime de lucruri rele. Le poate înțelege oricine — și le știu toți cei care au trăit și atunci.

Astăzi am luptat și luptăm numai și numai pe pământ străin, — pământul Țării fiind scutit de pustiiri, — și putând fi lucrat în liniște.

2. Atunci, întreaga nație a fost sdruncinată de răsboi, gospodăriile au avut de suferit mai ales de pe urma sutelor de mii de Ruși, care în Moldova au făcut tot felul de stricăciuni, — oamenii au fost în tot felul năcăjiți, iar vitele au fost săcătuite.

Astăzi, în afară de ostașii noștri care se găsesc pe câmpul de luptă, toți ceilalți obșteni își caută în liniște de treburile lor, în slujbele pe care le au, în

gospodăriile lor — nefiind tulburaţi de nimeni în casele lor, putând să-şi înghită în linişte hrana şi să-şi doarmă în pace somnul odihnei lor.

Să fim oameni cinstiţi — şi să vedem că în ţară nici nu se simte răsboiul. In afară de unele mici strâmtorări — şi de unele îndatoriri ce avem de îndeplinit faţă de stăpânire, încolo viaţa se scurge aproape ca de obicei. In alte ţări aflate în răsboi, impozitele s'au mărit foarte tare, — la noi ele s'au mărit într'o măsură foarte mică.

3. Atunci, mai ales după ce am fost siliţi a ne trage în Moldova (unde aveam pe cap sutele de mii de Ruşi prădalnici şi beţivi), hrana noastră, atât a armatei, cât şi a populaţiei civile, ajunsese de tot puţină — şi nespus de rea. Cei care am stătut mai bine de un an şi jumătate în Moldova, ne aducem aminte de toate acestea — şi ştim ce mâncam pe vremea aceea.

Astăzi, hrana (atât pentru oaste, cât şi pentru populaţie) este, slavă Domnului, din belşug — şi de bună calitate.

Când ne gândim, mai ales, ce lipsuri nespus de mari sunt mai în toate ţările — şi când vedem că, cu toţi cei doi ani agricoli slabi, avem cu ce ne hrăni cu îndestulare, se cade să mulţumim lui Dumnezeu şi să-l rugăm să nu ne pedepsească pentru cuvintele de nemulţumire pe care le ridicăm, câteodată, pe nedrept.

Că s'a scumpit viaţa? — aşa-i răsboiul, — şi pricina suntem într'o măsură tot noi, fiindcă dintre noi se ridică toţi ticăloşii speculanţi, care nu se mai satură cu câştigurile mari pe care le au. Dacă am fi mai veghetori şi i-am da pe mâna justiţiei, de sigur că, măcar cât de cât, scumpetea ar mai scădea.

4. Atunci, ţara ajunsese la aşa margine în cât funcţionărimea de toate felurile îşi ducea viaţa aproape în mizerie.

Astăzi, cu toate greutăţile prin care trecem, nu se poate vorbi de aşa ceva. Lefurile se plătesc regulat, au fost şi mărite, s'au făcut economate şi cantine, care, în mare măsură, contribuesc la îm-

bunătățirea stării funcționărimii noastre. Firește, sunt și azi greutăți și neajunsuri, dar trebue să ne gândim că suntem în răsboi și că în alte țări este neînchipuit mai greu de cât la noi.

5. Atunci, populația nevoiașă, orfanii și văduvele, au dus-o cumplit de greu, țara fiind pusă în neputință de a-i ajuta. A trebuit să treacă o lungă bucată de vreme până ce să se alcătuiască așezăminte de ajutoare. Așa că multă lume nevoiașă s'a prăpădit de lipsuri.

Astăzi, atâta de bine s'a organizat ajutorul celor nevoiași — și toată lumea a dat cu atâta bună voie, în cât numai un cuget pătimaș și rău ar putea spune că nu s'au făcut adevărate minuni de ajutorare.

„Consiliul de patronaj" care a înglobat în lucrarea lui, toate așezămintele de binefacere din țară, a avut și are o binecuvântată menire, la care răspunde cu prisosință. Afară de ajutorarea ostașilor de pe front și a familiilor lor de acasă, acest așezământ în fel și chip, dar mai

ales prin cantinele școlare, muncitorești și de alte feluri, a adus o ușurare simțitoare — și a făcut în acelaș timp și o lucrare duhovnicească creștină din cele mai frumoase.

6. Atunci, bolile de tot felul au bântuit mai ales în Moldova — și au secerat nespus de multe vieți — și în oștire — și în obște. Febra recurentă, tifosul, tifosul exantematic, frigurile, gălbinarea și alte boli, au doborât mulțime de vieți românești, aducând neamului o adâncă scădere a tăriei lui. Spitalele nu mai puteau nici ele să facă față — și nici răniții nu puteau să aibă întotdeauna cuvenita îngrijire.

Astăzi, mulțumim lui Dumnezeu, nu se poate vorbi, de loc despre acestea.

Lasă că spitalele pentru dragii noștri răniți au mers într'un chip minunat, — lasă că îngrijirea și hrana lor au fost cum nu se poate mai bune, dar populația civilă nu a avut a suferi de nici un fel de boli, ivite din pricina războiului. Am avut și avem o sănătate destul de bună

Ba parcă faţă de toate greutăţile, prin care trecem, sănătatea se arată mai bună ca de obicei şi putem să ţinem mai lesne la trude şi la încercări.

7. S'a vorbit şi atunci despre vitejia ostaşului nostru, dar aşa au fost împrejurările în vremea aceea, că n'am putut pune în lumină toată această vitejie. N'am putut răzbi prin negura necazurilor să ajungem să fim preţuiţi de lumea întreagă aşa precum meritam. Toate calităţile noastre — şi cele ostăşeşti şi cele cetăţeneşti — n'au fost băgate în seamă după cuviinţă. Şi de aici, fireşte, s'au arătat şi unele lucruri rele pentru obştea noastră.

Astăzi, atât vitejia plină de dreptate şi de frumoasă cameraderie a ostaşilor noştri, cum şi toate virtuţile şi însuşirile româneşti, au fost puse în dreapta lor lumină, în faţa lumii întregi.

Lumea întreagă, chiar şi duşmanii noştri vorbesc cu meritate laude, despre comorile sufleteşti care zac în sufletul naţiei noastre — comori care s'au

arătat, sub crunta biciuire a răsboiului. Acuma suntem cunoscuţi în lumea întreagă. Se ştie cine suntem, — dreptele noastre cereri sunt cunoscute, locul nostru, în aşezerea cea nouă a lumii, este de pe acum, ca şi câştigat, şi orice alte încercări ar mai veni, ceea ce am câştigat este bine câştigat pentru totdeauna.

De sigur că încercările prin care trecem sunt încă mari, fără îndoială că mai sunt multe suferinţe pe întinsul pământ românesc, de sigur sunt multe lacrămi pe obrazul mamelor şi al soţiilor celor căzuţi — neîndoelnic că sufletul şi gândul nostru sunt prinse, ca într'un cerc de foc, de aşteptarea cea mare a împlinirii întregii noastre dreptăţi naţionale, — dar noi, Românii. care prin atâtea am trecut — şi pe toate le-am biruit, vom trece şi prin furtuna aceasta — şi fără îndoială :

Vom învinge !

V

Cuvinte despre Basarabia

Duşmanii noştri au scornit mulţime de svonuri despre stările din Basarabia, căutând ca, prin ele, să arate că lucrurile merg prost acolo — şi, în felul acesta, a slăbi puterea de rezistenţă a neamului nostru, aflat acum în această luptă mare, prin care căutăm a ne clădi temelia ţării de mâine.

Aceste svonuri sunt întru totul mincinoase, şi oricine, slobod este a merge şi a vedea cu ochii săi cum stau lucrurile în Basarabia, şi lesne se va încredinţa că dimpotrivă, zi cu zi, de când ea s'a întors la Ţara-Mamă, situaţia, pe toate tărâmurile, este tot mai bună şi mai dătătoare de nădejdi.

Cum însă cei mai mulți nu pot face acest drum, bine este a arăta multele lucruri bune şi frumoase, care s'au făcut şi se fac din ceasul când, datorită vitejiei ostaşilor noştri, draga provincie dintre Prut şi Nistru, s'a întors acasă, ca toată lumea să le afle şi să se poată pune împotriva acelor svonuri mincinoase.

1. In scurtul timp de la desrobire până acum, s'a lucrat cu mare hărnicie, ca să se pună la loc tot ceea ce barbarii încălcători au stricat sau au distrus.

Şcoalele, bisericele, instituţiile, căile ferate, drumurile, telefoanele şi toate cele privitoare la buna administrare a ţinutului, au fost puse, cu mare trudă şi cu nespuse jertfe, în stare de funcţionare. Şi munca a fost cu atâta mai anevoioasă, cu cât încălcătorii au stricat şi au distrus mai tare. S'au făcut adevărate minuni pentru ca lucrurile să fie puse din nou pe roate.

Acuma, aproape nici nu se simte că a trecut prăpădul pe acolo. Dacă n'ar mai

fi unele ruine care încă n'au fost ridicate, nici n'ai zice că e vre-o deosebire între Basarabia şi restul ţării.

Viaţa şi-a luat cursul ei obişnuit, şi necontenit autorităţile îşi dau osteneala ca lucrurile să meargă din ce în ce mai bine. Drumurile sunt sigure, transporturile se fac nestinghirite, nu există nici un fel de oprelişte pentru circulaţia oamenilor şi a mărfurilor.

2. Munca ogoarelor se face cu o străşnicie vrednică de toată lauda.

Planul agricol al anului 1942 a fost săvârşit *în întregime*. Şi de n'ar fi fost seceta din vara trecută, recolta în Basarabia ar fi fost nesupus de abundentă. Şi aşa, Basarabia are tot ce-i trebue până la viitoarea recoltă, — ba a procurat mult porumb unor judeţe din Vechiul Regat, unde recolta a fost sub nevoile sătenilor.

Cei care au străbătut Basarabia în vara trecută, şi-au putut da seama de marea frumuseţă a ogoarelor basarabene, iar cei care au poposit la casa şi la masa gospodarului basarabean s'au putut încredinţa de buna-stare a sătenilor, cum şi de

sufletul lor primitor de oaspeți și plin de bunătate.

3. Starea sufletească a locuitorilor, departe de a fi proastă, cum șoptesc svonurile, este, tocmai, din ce în ce mai bună.

Și semnul cel mai sigur, care nu poate greși, este acela că, pretutindeni, bisericile sunt mult mai pline ca înainte. Credința s'a călit mai bine sub asuprirea religioasă a bolșevicilor, — așa că, acuma, când libertatea religioasă și-a reluat mersul ei obișnuit, sufletele s'au arătat încă mai însetate de „apa cea vie" a Bisericii Domnului Hristos. Alăturea de această mai caldă apropiere de Biserică, au înflorit mai tare și faptele de ajutorare creștină. S'a văzut cu cât avânt sufletesc Basarabia a venit cu obolul ei la toate chemările țării pentru ostași, pentru săraci, pentru ajutorarea nevoilor obștești.

Cei care au colindat Basarabia în ultima vreme, lesne și-au putut da seama, că departe de a se fi „bolșevizat" sufletul basarabean, în vremea anului de jale, cum le-ar plăcea să fie dușmanilor noștri care răspândesc acest svon, — dimpotrivă: acest suflet încă mai cu tărie s'a aprins pentru Biserică — și pentru Domnul Hristos.

Și tot acești călători ne spun cum

stând de vorbă cu frații noștri basarabeni — de la oraș sau de la sat — s'au putut ușor încredința că ei nu au de cât cuvinte de scârbă și de oroare pentru cei care, în anul răpirii, au adus în Basarabia numai ruinare, stricare, apăsare, deportare, jale — și cruzime.

Ei au cuvinte de curată recunoștință pentru armatele desrobitoare și pentru Regele țării, — iar pentru Mareșalul nostru au o dragoste și un respect atâta de mari, în cât nici nu-i spun altfel de cât Mareșalul desrobitor, — iar când vorbesc despre el, își fac semnul crucii, dorindu-i sănătate și putere întru ducerea izbânzii până la sfârșit.

... Mișcarea culturală merge în Basarabia din ce în ce mai bine, am putea spune chiar că merge foarte bine.

Chiar și înainte de răpire, Căminele Culturale ale Fundației culturale regale „Regele Mihai I" aveau o activitate întru totul de laudă. Șezătorile, cursurile țărănești — și tot felul de manifestări de ordin cultural — moral — național și

religios, căpătaseră o desvoltare minunată. Dosare întregi, aflate la Fundaţie cuprind şi ele dovezile nenumărate şi luminoase ale acestei binecuvântate activităţi.

In anul de jale, un zăbranic negru s'a lăsat, fireşte, şi asupra acestor Cămine Culturale — dar, de îndată după desrobire, un nou avânt cuprinse aceste minunate focare de viaţă culturală şi naţională care sunt Căminele Culturale — aşa că azi, numai după mai puţin de doi ani, se poate spune că mişcarea culturală basarabeană este într'o înflorire din cele mai făgăduitoare. Se ţin şezători, cursuri ţărăneşti şi alte manifestări de acest fel. Corurile orăşăneşti şi cele săteşti se întrec întru a cânta mai armonios, duioasele cântece româneşti. In foarte multe Cămine Culturale fiinţează acele minunate „sfaturi de împăcăciune" care aduc multă linişte şi ferire de cheltueli la mulţi săteni. Costumul naţional capătă o obştească trezire din somnul uitării, iar muzeele şi bibilotecile săteşti se ivesc peste tot locul. Românul basarabean este foarte dornic de carte, — de a afla ştiri prin radio, — de a ceti gazete şi reviste. Il interesează nespus de mult mersul ţării şi al lumii. El este tăcut şi ascultător, aşa că ar părea că se gândeşte numai la sine. Greşeală. El are un adânc şi temeinic sentiment de părtăşie cu obştea românească, dar nu se laudă cu el, ci-l ţine în suflet, tare şi nebiruit. (Aşa cum, de altfel, este îndeobşte săteanul român care, mai mult „trăeşte" de cât „vorbeşte" simţământul său de dragoste pentru ţară).

Azi, Basarabia nu mai poate fi în primejdie. Ea s'a topit din nou în trupul mare al Ţării Româneşti, — de data aceasta pentru totdeauna.

28 Iunie 1940 nu se mai poate repeta! Oricare ar fi împrejurările, ceea ce-a fost atunci nu se mai poate repeta!

Azi, Basarabia şi-a unit soarta cu întreg restul ţării, — iar România şi-a unit soarta cu întreaga Europă, în lupta pe viaţă şi pe moarte împotriva bolşevismului sălbatec şi fioros.

Nu mai poate fi vorba de o Basarabie în afară de Țara Românească, — iar Țara Românească nu poate fi întreagă și nu poate trăi cum se cuvine fără Basarabia.

Și cum suntem încredințați că Țara Românească va ieși biruitoare din marea încleștare în care se află, tot atât de deplini încredințați suntem că niciodată Basarabia nu mai poate fi ruptă de la trunchiul vechi românesc.

Intru acestea, se cade ca să ne apropiem cu suflet cald și cu minte înțelegătoare de draga noastră Basarabie „Țara dintre ape" cum i-se mai zice atâta de frumos, — și să-i dăm, prin tot ceea ce noi avem mai bun — dar din darul sufletului nostru — puteri mari în lupta pe care ea o duce încă întru liniștirea ei din marele sdruncin prin care a trecut în anul cel negru al robiei.

Ca astfel, cu puterile unite — și cu sufletele îngemănate, să nu ne pese de încercări — și să fim siguri, mai siguri de cât de lumina soarelui, că:

Vom învinge!

CUPRINSUL

Pag.

Imprimeriile „Dacia Traiană"